

УДК 378.126

Умови ефективного формування готовності до інноваційної діяльності майбутнього викладача вищої школи

Світлана Телегіна,
аспірант,
Міжнародний економіко-гуманітарний університет
ім. С. Дем'янчука, м. Рівне

Науковий керівник — кандидат педагогічних наук, доцент **О. Євсюков**

Актуальність дослідження обумовлена сьгоднішніми нововведеннями, які швидко охоплюють усі сфери людської діяльності. Вони впливають на процес господарювання, змінюють соціально-економічні відносини в суспільстві. Неперервні і постійні інноваційні процеси стають необхідною та природною формою існування будь-якого підприємства та організації, забезпечують їм конкурентоспроможність і виживання. В зв'язку з такими динамічними потребами часу та в умовах інформатизації, глобалізації, неперервного зростання обсягу науково-технічних знань і прискорення циклу оновлення технологій та продукції магістратури, які готують викладача вищого навчального закладу, повинні допомогти йому бути готовим до інноваційної діяльності, виховувати зацікавленість до отримання нових знань, прагнення до духовного росту та здорового способу життя, готувати до професійно-педагогічної діяльності з розрахунку модернізації та інноваційного розвитку України.

Однією з особливих рис усіх живих істот є активність. У людини активність виявляється у формі діяльності. Діяльність — це специфічний людський вид активності, у ході якої відбувається досягнення суб'єктом поставленої мети, задо-

волення різноманітних потреб і освоєння суспільного досвіду.

Діяльність як психологічний процес являє собою складне структурне утворення, в якому відбувається взаємодія різних елементів. Основною структурною одиницею діяльності є дія [1].

Інноваційна діяльність викладача вищої школи є, на нашу думку, віддзеркаленням сучасних змін у тенденціях та закономірностях розвитку освіти в Україні. Незважаючи на активізацію зусиль науковців, спрямованих на вивчення окремих складових інноваційної діяльності викладача вищої школи, комплексне дослідження щодо формування готовності до створення та використання інновацій ще не здійснено. Аналіз наукових праць та дисертацій свідчить, що без наукового обґрунтування структури інноваційної діяльності викладача вищої школи система професійно-педагогічної підготовки в умовах магістратури не відповідає сучасним темпам розвитку національної освіти України. Важливість вирішення окресленої проблеми зумовлюється загостренням низки суперечностей, які характеризують сучасний простір вищої освіти в Україні в контексті підготовки викладачів вищого навчального закладу:

- між вимогами законодавства, згідно якого майбутній педагог вищої школи повинен здобути спеціальну професійну психолого-педагогічну освіту, та відсутністю науково обґрунтованої системи такої підготовки;
- між запитом суспільства на педагога вищого навчального закладу, здатного до інноваційної діяльності, й невизначеністю змісту та структури, нерозробленістю відповідних методичних засад забезпечення окресленого процесу ;
- між утвердженням компетентнісного підходу в підготовці викладачів вищого навчального закладу, що забезпечувало б успішну самореалізацію викладача як педагога-професіонала та переважанням підходу до визначення змісту, форм і методів його підготовки, що передбачає накопичення певних знань, умінь і навичок.

Проблеми професійної підготовки педагогів вищої школи, теоретичні та методичні засади формування професіоналізму, професійної культури, професійної майстерності, професійної компетентності викладачів вищого навчального закладу привертали увагу В.І. Бондаря, Н.В. Гузій, О.А. Дубасенюк, І.А. Зязюна, О.А. Лавріненка, С.І. Сисоєвої та ін.

Водночас проблема формування готовності до інноваційної діяльності майбутніх викладачів ВНЗ у навчальному процесі в магістратурі ще не стала предметом окремого вивчення. У педагогіці відсутні системні дослідження, присвячені забезпеченню такого процесу (не розроблено технологію формування готовності до інноваційної діяльності майбутніх викладачів ВНЗ; не визначено можливості змісту дисциплін, форм організації і засобів навчання для цілеспрямованого формування готовності до інноваційної діяльності майбутніх викладачів).

Проаналізувавши останні наукові дослідження, ми дійшли висновку, що інноваційна діяльність викладача вищої

школи — це комплекс практичних дій, спрямованих на використання науково-технічних результатів в навчальному процесі, для отримання нових або поліпшення існуючих технологій, методів навчання та виховання.

Сутність інноваційної діяльності полягає в постійному оновленні педагогічного процесу, внесенні нововведень в традиційну систему, що передбачає найвищий ступінь педагогічної творчості, адже існує тенденція професійно-особистісного розвитку педагога: чим вища схильність до втілення інновацій, тим вищий рівень творчості в його діяльності [2, с. 110].

Ми вважаємо, що інноваційна діяльність повинна починатись з фундаментальних досліджень, тобто з розроблення гіпотез, концепцій, теорій у конкретних сферах наукової діяльності, які є основою для створених нововведень. Полігоном з вивчення фундаментальних досліджень повинна стати магістратура. Саме тут у магістранта починає розквітати художньо-образна основа інтелектуальної діяльності мислення: інтуїція, уява, асоціативні здібності, методи та прийоми наукового пізнання, яке охоплює спеціальну методологію конкретних наук. Саме мислення забезпечує нам можливість виходу за межі чуттєвого, розширює межі та глибину нашого пізнання, відображає суттєві зв'язки і відносини між предметами, через відоме веде нас до невідомого.

З психологічної точки зору, мислення — це психічний процес пошуку та відкриття нового, істинного, глибинного внаслідок аналізу та синтезу навколишньої дійсності. У процесі мислення ми пізнаємо світ узагальнено та опосередковано (через слово). При цьому для нас важливе значення мають зв'язки між предметами та явищами.

Мислення — це інтелектуальна і практична діяльність, оскільки поєднує в собі пізнання і творче перетворення образів і уявлень, зафіксованих у пам'яті. Це завжди активна зміна діяльності внаслідок розумової праці. Акт мислення — єдність

знань, досвіду, інтелектуальних дій та власного ставлення до певної діяльності, бо мислить не просто мозок, а жива істота [3].

У науковій літературі існує велика кількість підходів до причин інноваційної діяльності, але більшість дослідників схиляється до думки, що головними з них є:

- потреби сучасності, попит споживача;
- конкурентна боротьба;
- підвищення престижу організації;
- пошук вирішення проблем, що виникають під час діяльності;
- наслідування іншим організаціям, які впроваджують нову технологію;
- бажання працівників поліпшити свою майстерність у конкретній діяльності;
- реалізація знань творчої особистості;
- наукові відкриття, інтернаціоналізація науки;
- винахідництво;
- інтуїтивне уявлення про те, що нововведення може поліпшити діяльність організації.

«...Для коректної і конкретної діагностики, а також для конструювання модулів зворотнього зв'язку в освітніх технологіях, необхідна система оцінювання освітніх результатів» [4]. Так, щоб оцінити ефективність інноваційної діяльності викладача вищої школи, необхідні способи, методи та показники, які будуть давати відповідь на питання «Чи вагомий результат по відношенню до затрат і до нормативних вимог керівних документів?».

Низький рівень готовності майбутніх викладачів до інноваційної діяльності є, на нашу думку, найголовнішою проблемою загально педагогічної та фахової

підготовки, оскільки здатність до інноваційної діяльності сучасних педагогічних кадрів є одним із вирішальних факторів якості навчально-виховного процесу. Ефективність формування готовності до інноваційної діяльності майбутнього викладача вищого навчального закладу буде здійснена за таких умов: усвідомлення магістрантами значущості та сутності інноваційної діяльності; створення інноваційного навчального середовища у магістратурі; включення майбутніх викладачів вищого навчального закладу в інноваційну навчальну діяльність за допомогою створеної технології інноваційної компетентності; підготовка відповідного методичного забезпечення.

Література

1. Леонтьев, А. Н. Деятельность. Личность. Сознание / А.Н. Леонтьев. — М. : Политиздат, 1975. — 304 с.
2. Матіюк, І. О. Інновації в творчій діяльності педагога / І.О. Матіюк // Проблеми сучасної педагогічної освіти : зб. наук. праць. — К., 2003. — Вип. 5. — С. 110–120.
3. Выготский, Л. С. Мышление и речь / Л.С. Выготский // Собр. соч. — М., 1982. — Т. 2. — 361 с.
4. Євсюков, О.Ф. Формування освітньої компетентності учасників відкритої інноваційної системи України / О.Ф. Євсюков // Новий колегіум. — 2013. — №.1(70). — С. 25.

19.07.2013